

การดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายด้านการปศุสัตว์ (Action Plan) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสิงห์บุรี

2. โครงการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ไม่ระบายของเสียจากฟาร์มปศุสัตว์ลงสู่แหล่งน้ำ

ภายใต้ DLD-C ในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี รอบที่ 1/2569

ที่	กิจกรรม	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
1	จัดทำแผนและประชุมคณะทำงาน	1 ครั้ง	1 ครั้ง	ม.ค.-มี.ค.69	สนง.ปศุสัตว์อำเภอทุกอำเภอ สนง.ปศุสัตว์จังหวัดสิงห์บุรี
2	สำรวจฟาร์มเลี้ยงสัตว์เป้าหมาย	20 ราย	20 ราย		
3	ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ กราฟิก	3 ชิ้นงาน	3 ชิ้นงาน		
4	ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้-Facebook -Line -แผ่นพับ -อินโฟกราฟิก	50 ครั้ง	132 ครั้ง		
5	ติดตามประเมินผล/รายงานผลการปฏิบัติงาน	1 ครั้ง	1 ครั้ง		

สรุปรายงานผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ไม่ระบายของเสียจากฟาร์มปศุสัตว์ลงสู่แหล่งน้ำในพื้นที่ จังหวัดสิงห์บุรี

อำเภอ	การดำเนินงานประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ (ราย)				หมายเหตุ
	แม่น้ำเจ้าพระยา	แม่น้ำน้อย	แม่น้ำลพบุรี	อื่นๆ	
อ.เมืองสิงห์บุรี	4	-	-	29	
อ.อินทร์บุรี	15	-	-	-	
อ.พรหมบุรี	2	-	-	12	
อ.ท่าช้าง	-	2	-	5	
อ.บางระจัน	-	2	-	9	
อ.ค่ายบางระจัน	-	4	-	48	
รวม	21	8	-	103	รวมทั้งหมด 132 ราย

“ปัจจัยแห่งความสำเร็จ”ของโครงการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ไม่ระบายของเสียจากฟาร์มปศุสัตว์ลงสู่แหล่งน้ำ

1) การมีส่วนร่วมของเกษตรกร ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หัวใจสำคัญคือ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ”

ความร่วมมือของเกษตรกร

- เกษตรกรเข้าใจ ผลกระทบของการปล่อยของเสีย เช่น น้ำเสีย กลิ่น แคลง โรคระบาด
- สม่ัครงใจปรับปรุงระบบจัดการมูลสัตว์ เช่น บ่อบำบัด บ่อหมักก๊าซชีวภาพ การทำปุ๋ยหมัก
- เปิดฟาร์มเป็นพื้นที่เรียนรู้ให้เกษตรกรรายอื่น

การมีส่วนร่วมของชุมชน

- ชุมชนร่วมเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในพื้นที่
- มีเวทีประชาคมรับฟังความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาร่วมกัน
- สร้างความเข้าใจ ลดความขัดแย้งระหว่างฟาร์มกับชุมชน

บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ออกข้อบัญญัติ/แนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
- สนับสนุนกิจกรรมรณรงค์ในระดับหมู่บ้าน/ตำบล
- เป็นกลไกเชื่อมโยงระหว่างรัฐกับเกษตรกร

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เกิดความเป็นเจ้าของโครงการ ลดแรงต่อต้าน และเกิดความยั่งยืนระยะยาว

2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น

“นโยบายชัดเจน งบประมาณพอ คนพร้อมทำ”

ด้านงบประมาณ

- สนับสนุนงบจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (ป้าย อินโฟกราฟิก คลิปวิดีโอ แผ่นพับ)
- สนับสนุนงบพัฒนาระบบบำบัดของเสียในฟาร์มต้นแบบ
- งบจัดอบรม/ศึกษาดูงาน

ด้านบุคลากร

- นักวิชาการปศุสัตว์ ให้คำปรึกษาเชิงเทคนิค
- เจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อม ให้คำแนะนำด้านมาตรฐานน้ำเสีย
- เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ช่วยติดตามและประเมินผล

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โครงการดำเนินการได้จริง ไม่สะดุดกลางทาง และมีความน่าเชื่อถือ

3) ความต่อเนื่องของการประชาสัมพันธ์และการติดตามผล

“สื่อสารซ้ำ ย้ำเตือน สร้างพฤติกรรมใหม่”

การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

- ใช้หลายช่องทาง เช่น เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ Facebook กลุ่มไลน์หมู่บ้าน อาสา
- จัดกิจกรรมรณรงค์ในวันสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม
- มีการเผยแพร่ตัวอย่างความสำเร็จของฟาร์มที่ปรับปรุงแล้ว

สื่อรณรงค์เข้าใจง่าย

- ใช้ภาพ Before-After ให้เห็นผลชัดเจน
- ใช้ภาษาง่าย ไม่ซับซ้อน
- มีภาพการ์ตูน/อินโฟกราฟิกอธิบายขั้นตอนจัดการมูลสัตว์

การติดตามประเมินผล

- ตรวจสอบคุณภาพน้ำในพื้นที่เป็นระยะ
- ลงพื้นที่ติดตามฟาร์ม
- สรุปผลและรายงานต่อชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงการรับรู้ชั่วคราว

4) ทีมงานมีความรู้ และมีฟาร์มต้นแบบที่ปฏิบัติได้จริง

“รู้จริง ทำได้ เห็นผลจริง”

ความรู้ของทีมงาน

- เข้าใจหลักการจัดการของเสีย เช่น การหมักปุ๋ย บ่อบำบัด ระบบก๊าซชีวภาพ
- ให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับขนาดฟาร์ม
- อธิบายข้อกำหนดและมาตรฐานสิ่งแวดล้อมได้ชัดเจน

ฟาร์มต้นแบบ

- มีระบบจัดการมูลสัตว์ที่ได้มาตรฐาน
 - ลดกลิ่น ลดน้ำเสีย เห็นผลชัดเจน
 - เกษตรกรสามารถเข้าเยี่ยมชมและเรียนรู้ได้จริง
 - แสดงให้เห็นว่าการจัดการของเสียสามารถ “สร้างมูลค่าเพิ่ม” เช่น ทำปุ๋ยขาย ลดต้นทุนปุ๋ย
- ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรรายอื่นทำตาม เพราะเห็นตัวอย่างความสำเร็จที่จับต้องได้

สรุปภาพรวมปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. คนในพื้นที่มีส่วนร่วมและเห็นความสำคัญ
 2. ภาครัฐสนับสนุนจริงจัง ทั้งงบประมาณและบุคลากร
 3. สื่อสารต่อเนื่อง เข้าใจง่าย และติดตามผลสม่ำเสมอ
 4. มีความรู้เชิงเทคนิค และมีต้นแบบที่พิสูจน์ผลสำเร็จได้
-

“ปัญหาและอุปสรรค” ของโครงการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ไม่ระบายของเสียจากฟาร์มปศุสัตว์ลงสู่แหล่งน้ำ

1) เกษตรกรบางรายขาดงบประมาณปรับปรุงระบบบำบัด

สภาพปัญหา

- ระบบบำบัดของเสีย เช่น บ่อหมัก บ่อบำบัดน้ำเสีย ระบบก๊าซชีวภาพ มีต้นทุนค่อนข้างสูง
- ฟาร์มขนาดเล็ก หรือรายย่อยมีเงินทุนจำกัด
- รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ผันผวน ทำให้ไม่สามารถลงทุนระยะยาวได้

ผลกระทบต่อโครงการ

- แม้มีความรู้และความเข้าใจ แต่ไม่สามารถดำเนินการจริงได้
- บางรายเลือกแก้ปัญหาแบบชั่วคราว เช่น ปล่อยน้ำเสียลงพื้นที่สาธารณะ
- ทำให้ภาพรวมของพื้นที่ยังมีปัญหาสิ่งแวดล้อม

ประเด็นเชิงนโยบาย

- จำเป็นต้องมีมาตรการสนับสนุน เช่น เงินอุดหนุน เบี้ยต่ำ เงินอุดหนุน หรือวัสดุสนับสนุนบางส่วน
- ส่งเสริมระบบต้นทุนต่ำที่เหมาะสมกับฟาร์มรายย่อย

2) ความเชื่อเดิมและพฤติกรรมความเสี่ยงแบบดั้งเดิม

สภาพปัญหา

- บางรายมีแนวคิดที่ว่า “ทำแบบนี้มานานแล้ว ไม่เห็นมีปัญหา”
- ขาดความตระหนักถึงผลกระทบระยะยาวต่อแหล่งน้ำและสุขภาพชุมชน
- มองว่าการจัดการของเสียเป็นภาระ ไม่ใช่ความรับผิดชอบร่วม

ผลกระทบต่อโครงการ

- การประชาสัมพันธ์อาจไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทันที
- เกิดแรงต้านเจียบ
- ต้องใช้เวลาสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่น

แนวทางลดอุปสรรค

- ใช้ฟาร์มต้นแบบในพื้นที่เดียวกันเป็นตัวอย่าง
- สื่อสารด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น ผลตรวจคุณภาพน้ำ
- ใช้ผู้นำชุมชนหรือเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอด

3) พื้นที่ฟาร์มแออัดใกล้แหล่งน้ำธรรมชาติ

สภาพปัญหา

- ฟาร์มตั้งอยู่ใกล้คลอง บึง หรือแม่น้ำ
- บางพื้นที่เป็นชุมชนดั้งเดิมที่ฟาร์มและบ้านเรือนอยู่รวมกัน
- พื้นที่จำกัด ไม่สามารถขุดบ่อบำบัดขนาดใหญ่ได้

ผลกระทบต่อโครงการ

- มีความเสี่ยงสูงต่อการไหลบ่าของน้ำเสียในฤดูฝน
- เกิดข้อร้องเรียนจากประชาชน
- การแก้ไขต้องใช้มาตรการเฉพาะพื้นที่

ความท้าทาย

- การปรับผังพื้นที่ทำได้ยาก
- ต้องใช้เทคโนโลยีหรือระบบบำบัดขนาดกะทัดรัด
- อาจต้องพิจารณามาตรการควบคุมการขยายฟาร์มในพื้นที่เสี่ยง

4) การบังคับใช้กฎหมายยังไม่ทั่วถึง

สภาพปัญหา

- การตรวจสอบไม่สม่ำเสมอ
- ขาดบุคลากรในการกำกับดูแล
- บางพื้นที่มีข้อจำกัดด้านอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงาน

ผลกระทบต่อโครงการ

- ผู้ปฏิบัติตามกฎหมายอาจรู้สึกเสียเปรียบ
- ผู้ฝ่าฝืนไม่เกิดแรงจูงใจในการปรับปรุง
- ทำให้มาตรฐานสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ไม่เท่าเทียม

ประเด็นที่ควรพัฒนา

- เพิ่มความเข้มงวดและความสม่ำเสมอในการตรวจติดตาม
- บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน
- ใช้มาตรการ “ส่งเสริมควบคู่กับกำกับ”

สรุปภาพรวมปัญหาและอุปสรรค

1. ข้อจำกัดด้านงบประมาณของเกษตรกร
2. ความเคยชินและความเชื่อเดิมที่ยากต่อการเปลี่ยนแปลง
3. ข้อจำกัดเชิงพื้นที่และสภาพแวดล้อม
4. กลไกกำกับดูแลที่ยังไม่ทั่วถึง

ปัจจัยเหล่านี้ทำให้โครงการต้องดำเนินควบคู่ทั้ง

- การสร้างความรู้ความเข้าใจ
- การสนับสนุนทางการเงิน
- การจัดการเชิงพื้นที่
- และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม

“ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา” โครงการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ไม่ระบายของเสียจากฟาร์มปศุสัตว์ลงสู่แหล่งน้ำ

1) สนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำหรือเงินอุดหนุนปรับปรุงระบบบำบัด

หลักการ ลดอุปสรรคด้านต้นทุน เพื่อให้เกษตรกรสามารถปรับปรุงระบบบำบัดของเสียได้จริง

แนวทางดำเนินการ

- จัดโครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเฉพาะกิจสำหรับฟาร์มที่ต้องการปรับปรุงระบบบำบัด
- สนับสนุนงบอุดหนุนบางส่วน
- สนับสนุนวัสดุ เช่น แผ่น HDPE ท่อ ระบบเติมอากาศ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- เพิ่มจำนวนฟาร์มที่มีระบบบำบัดได้มาตรฐาน
- ลดการปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำอย่างเป็นรูปธรรม

2) จัดทำฟาร์มต้นแบบสีเขียว (Green Farm) ในพื้นที่

แนวคิด สร้างต้นแบบที่ “เห็นจริง ทำได้จริง คำนวณจริง”

ลักษณะฟาร์มต้นแบบ

- มีระบบบำบัดน้ำเสียที่ได้มาตรฐาน
- จัดการกลิ่นและแมลงได้ดี
- ใช้มูลสัตว์ผลิตปุ๋ยหรือพลังงาน

ประโยชน์

- เป็นแหล่งเรียนรู้ระดับตำบล/อำเภอ
- สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรรายอื่นทำตาม
- ยกระดับภาพลักษณ์การปศุสัตว์ในพื้นที่

3) บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น

- หน่วยงานปศุสัตว์
- หน่วยงานสิ่งแวดล้อม
- หน่วยงานสาธารณสุข
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางบูรณาการ

- จัดตั้งคณะทำงานระดับพื้นที่
- วางแผนตรวจติดตามร่วมกัน
- ใช้ฐานข้อมูลร่วมในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

ผลที่คาดหวัง

- ลดความซ้ำซ้อนของงาน
- เพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแล
- แก้ปัญหาแบบครบวงจร (สิ่งแวดล้อม-สุขภาพ-เศรษฐกิจ)

4) ส่งเสริมการใช้มูลสัตว์สร้างมูลค่าเพิ่ม แนวคิด เปลี่ยน “ของเสีย” ให้เป็น “ทรัพยากร”

แนวทาง

- ผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด
- ผลิตก๊าซชีวภาพใช้ในครัวเรือนหรือฟาร์ม
- ส่งเสริมตลาดปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชน

ผลลัพธ์

- ลดต้นทุนฟาร์ม
- เพิ่มรายได้เสริม
- ลดปริมาณของเสียที่ต้องกำจัด

5) จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ต่อเนื่องทุกปี

รูปแบบกิจกรรม

- วันรณรงค์รักษแหล่งน้ำระดับตำบล
- ประกวดฟาร์มสะอาด
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เป้าหมาย

- สร้างวัฒนธรรม “ฟาร์มรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม”
- ปลุกจิตสำนึกในเยาวชนและประชาชน ความต่อเนื่องจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมระยะยาว

6) พัฒนาระบบรายงาน/แจ้งเตือนการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์ม

แนวทาง

- จัดทำช่องทางแจ้งเหตุ เช่น ไลน์กลุ่มตำบล หรือแอปพลิเคชัน
- จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบระดับพื้นที่
- กำหนดขั้นตอนการรับแจ้งและตอบสนองที่ชัดเจน

ประโยชน์

- แก้ปัญหาได้รวดเร็ว
- ลดข้อร้องเรียนสะสม
- สร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในชุมชน

7) สร้างแรงจูงใจเชิงบวก เช่น มอบป้าย “ฟาร์มปลอดการระบายของเสียลงแหล่งน้ำ”

หลักการ ใช้การยกย่องเชิงบวก มากกว่าการลงโทษเพียงอย่างเดียว

รูปแบบแรงจูงใจ

- มอบเกียรติบัตร/โล่รางวัล
- ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อท้องถิ่น
- ให้สิทธิประโยชน์ในการเข้าร่วมโครงการสนับสนุนอื่น ๆ

ผลลัพธ์

- เกิดการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์
- ยกระดับมาตรฐานทั้งพื้นที่

สรุปข้อเสนอเชิงระบบการพัฒนาโครงการให้ยั่งยืนควรดำเนินการควบคู่กัน 4 มิติหลัก

1. มิติการเงิน → สนับสนุนทุนปรับปรุงระบบ
2. มิติต้นแบบ → สร้าง Green Farm ให้เห็นผลจริง
3. มิติบูรณาการ → ทำงานร่วมกันหลายหน่วยงาน
4. มิติแรงจูงใจและวัฒนธรรม → สร้างค่านิยมรักษาสีสิ่งแวดล้อมระยะยาว
